

Nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen 2018

Datum
7 november 2018

1. Inleiding

Na de zomer van 2015 is gestart met het opstellen van een duidelijk, nationaal gecoördineerd plan rond vervoer van dieren tijdens extreme hitte en koude.

De Verordening (EG) Nr. 1/2005 van de Raad inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten (de Transportverordening) vormt de belangrijkste wettelijke basis voor het reguleren van de condities tijdens transport van dieren. Samen met de nationale regelgeving uit de Wet dieren en de Regeling houders van dieren is er een gedegen raamwerk om tijdens extreme weersomstandigheden maatregelen te treffen. Echter, de wetgeving beschrijft veel open normen en er is behoefte om deze concreter in te vullen.

In dit plan, dat sinds 1 juli 2016 in werking is, staat aangegeven bij welke temperaturen er extra maatregelen genomen kunnen worden en welke verantwoordelijkheden de verschillende organisaties hebben. Hierdoor is er voor alle partijen meer duidelijkheid en kan er eenduidig naar buiten gecommuniceerd worden. Het plan bestaat uit een pakket van protocollen en werkvoorschriften die zoveel mogelijk op elkaar aansluiten. De NVWA handhaaft conform de wet- en regelgeving. De sectorprotocollen zijn geen wet- en regelgeving en vormen als zodanig voor de NVWA geen punt voor controle. Hierdoor blijft het helder hoe de taken en verantwoordelijkheden verdeeld zijn tussen de overheid enerzijds, en de verschillende sectoren anderzijds.

De volgende sectorvertegenwoordigers hebben bijgedragen aan dit plan:

- Vee & Logistiek Nederland;
- Transport en Logistiek Nederland (TLN);
- Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV);
- Koninklijke Nederlandse Slagers (KNS) / Vereniging van Zelfslachtende Slagers (VZS);
- Vion NV;
- Sectorraad paarden.

Vanuit de overheid waren de NVWA en het Ministerie van LNV vertegenwoordigd.

De Transportverordening en de NVWA werkvoorschriften zijn van toepassing op alle gewervelde dieren. In de eerste instantie zijn de protocollen van de sector uitgewerkt voor hoefdieren, en meer specifiek voor varkens, runderen, schapen en geiten. In het najaar van 2016 heeft de Sectorraad paarden zich aangesloten en in het najaar van 2017 is ook voor het transport van paarden een protocol gereed gekomen dat in lijn is met de uitgangspunten van dit plan. Een van deze uitgangspunten is het transportverbod vanaf een buitentemperatuur van 35 graden Celsius (zie ook paragraaf 3). De pluimveesector heeft aangegeven dat minder geschoven kan worden met de aanvoertijden van vleeskuikens naar slachthuizen tijdens dergelijke extreme temperaturen. Om deze reden heeft de pluimveesector zich (nog) niet aangesloten bij dit plan.

Dit plan is een stap voorwaarts in het verbeteren van dierenwelzijn tijdens transport. De kracht ervan ligt in de samenwerking tussen de verschillende partijen. Het wordt jaarlijks geëvalueerd door de NVWA en betrokken sectorpartijen. Naar aanleiding van deze evaluaties is het plan op enkele punten aangepast. De evaluatie zal ieder jaar blijven plaatsvinden.

2. Afbakening

Het voorliggende plan is gefaseerd opgepakt. Er is gestart met maatregelen die gelden bij extreme temperaturen binnen Nederland. Deze situatie valt binnen de door de NVWA en betrokken sectorpartijen te beïnvloeden sfeer. Aangezien veel veetransporten over de grenzen gaan en de reikwijdte van de Transportverordening het gehele transport omvat, van startpunt tot eindpunt, wordt er in breder verband gewerkt aan Europese inhoudelijke richtlijnen voor sector en overheden. Het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zijn hierbij betrokken.

3. Definitie extreme temperaturen

Wanneer volgens de weersvoorspelling van het KNMI voor de komende 24 uur in de Bilt een temperatuur van 27 graden Celsius of meer dan wel vorst wordt verwacht, treden extra toezichtsmaatregelen in werking. Bij het vaststellen of er tijdens transport sprake is van extreme hitte of kou wordt er uitgegaan van werkelijke temperaturen die ter plaatse van het (aanstaande) transport worden vastgesteld middels de app met gegevens van het KNMI: "Het Weer in Nederland".

Hitte:

De grens van 27 graden Celsius is gekozen om aansluiting te vinden bij het Nationaal Hitteplan¹ dat gericht is op hulp aan mensen. Hierin wordt uitgegaan van een aaneengesloten periode van 4 dagen met deze temperatuur. Extra toezichtsmaatregelen door de NVWA voor veetransport zijn echter al tijdens de eerste warme dag aan de orde. Het maakt immers voor de dieren die zich in het transportmiddel bevinden niet uit of het de dag ervoor of erna ook warm was/zal zijn. Echter, om de sector tijdig op warme perioden alert te kunnen maken is

¹ RIVM Briefrapport 2014-0051. Het Nationaal Hitteplan is er op gericht om tijdig te attenderen dat er aanhoudend warm weer voorspeld is, zodat er maatregelen genomen kunnen worden om de overlast door aanhoudende hitte te verminderen en (waar mogelijk) te voorkomen.

voorspelbaarheid van extreme buitentemperaturen een vereiste. De Sectorprotocollen gaan daarom wel uit van voorspelde meerdaagse periodes van 27 graden Celsius of meer. Daarnaast gelden de protocollen voor een enkele dag waarvoor tropische hitte (30 graden Celsius of meer) is voorspeld.

Datum
7 november 2018

De uiterste temperatuur van 35 graden Celsius wordt door alle betrokkenen gezien als te extreem om op diervriendelijke manier transport te kunnen realiseren. Er mogen dan in Nederland geen dieren vervoerd worden, ongeacht of het kort of lang transport betreft. In Europees verband is afgesproken dat buitentemperaturen boven 35 graden Celsius extra maatregelen rechtvaardigen om het dierenwelzijn tijdens transport te waarborgen.

Koude:

Het is lastiger om een eenduidige grenswaarde voor koude te definiëren. Vanwege de mogelijkheden die geconditioneerd transport kan bieden, is geen uiterste minimum temperatuur overeengekomen. Bij transporten die langer dan 8 uren duren, dienen dieren vorstvrij vervoerd te worden. Bevriezing van de drinkwatervoorziening is een probleem waar bijzondere aandacht voor is. Dit betekent dat er altijd drinkwater uit de drinknippels moet komen. In gebieden waar het KNMI de code rood heeft afgegeven, vindt in de periode dat deze code van kracht is geen exportcertificering plaats. Uitgestelde keuringen worden naar de volgende werkdag verschoven, mits de code rood dan is opgeheven.

Een belangrijke beperkende factor bij koude wordt gevormd door de verminderde mogelijkheden voor een goede reiniging en ontsmetting (R&O). Door het bevriezen van de eenvoudige faciliteiten bij een veehouder is een correcte uitvoering van R&O niet mogelijk. De NVWA houdt, ook bij vorst, vast aan het uitgangspunt dat uitsluitend schone wagens de weg op mogen.

In Europees verband is afgesproken dat buitentemperaturen onder 0 graden Celsius extra maatregelen rechtvaardigen om het dierenwelzijn tijdens transport te waarborgen.

4. NVWA werkvoorschriften

Tropenrooster

De NVWA biedt de mogelijkheid om op werkdagen met (verwachte) extreme hitte een tropenrooster voor exportcertificering te voeren. Hierbij worden, indien mogelijk, openingstijden voor certificering aangepast, zodat gecertificeerd kan worden tussen 4:00 en 22:00 uur. Door de vervroegde of verlate aanvang van internationale transporten kan er dan voornamelijk in de koelere perioden 's nachts of 's ochtends vroeg gereden worden. De NVWA let extra op de planning van werkzaamheden na het weekend, omdat de weersverwachtingen op langere termijn minder zeker zijn.

Exportcertificering van slachtvarkens naar Duitsland wordt van het tropenrooster in de ochtenduren uitgezonderd totdat er resultaat is uit overleg tussen de sectorpartijen en slachthuizen aldaar.

Buitenlandse slachthuizen worden door de sectorpartijen geïnformeerd over het Nederlandse tropenrooster, zodat ook over de grens rekening gehouden kan worden met een vervroegde aanvoer van dieren uit Nederland. Het is de intentie om toegezegd te krijgen dat vroege aanvoer ook vroeg verwerkt kan worden.

Datum
7 november 2018

Op 1 juni 2017 is de stalkeuring voor diverse diercategorieën mogelijk geworden. Dit houdt in dat de dieren reeds in de stal gekeurd kunnen worden en dat er maximaal 24 uur mag zitten tussen het tijdstip van certificering en de start van het transport. Hierdoor is het beter mogelijk om het transport plaats te laten vinden tijdens de meest geschikte momenten, ongeacht het tijdstip van exportcertificering.

Controles onderweg

Bij extreme hitte of koude gaat de NVWA extra controles uitvoeren op transporten met extra aandacht voor temperatuur, noodplan, watervoorziening (inclusief vriespunt verlagende middelen) en ventilatie. Indien bij een temperatuur van 35 graden Celsius of hoger toch transport van dieren plaatsvindt, treedt de NVWA hiertegen op.

Controles bij certificering voor export

Bij (te verwachten) extreme hitte wordt tijdens exportcertificering extra aandacht besteed aan de aanwezigheid en inhoud van het noodplan bij lang transport van levende dieren. De NVWA voert geen exportcertificering van levende dieren uit op dagen met temperaturen van 35 graden Celsius of hoger op het moment van vertrek, op de plaats van vertrek.

Bij vorst wordt, vanwege bevroeringsgevaar, tijdens exportcertificering extra aandacht besteed aan het noodplan en aan de watervoorziening bij lang transport van levende dieren. De procedure wordt nader beschreven in de werkinstructie 'WLZVL-033 Certificering onder extreme temperatuursomstandigheden' (zie bijlage 1).

Controles bij slachthuizen

De NVWA gaat er op toezien dat slachthuizen in hun (verplichte) Standaard Werkwijzen voldoende aandacht hebben voor extra maatregelen bij extreme temperaturen, zoals deze in de sectorprotocollen zijn vastgelegd.

Hoefdieren

Bij de aanvoer wordt gecontroleerd of voldaan is aan de welzijnsnormen voor vervoer. Er wordt onder andere gelet op aanpassingen in verband met weersomstandigheden. Exploitanten van slachthuizen moeten beschikken over een procedure, gebaseerd op HACCP, die garandeert dat het welzijn van de dieren bij aankomst bevredigend is. Hiervoor wordt de werkinstructie 'WLZVL-017 Toezicht op welzijn van hoefdieren en gekweekt wild op slachthuizen' gevolgd (zie bijlage 2).

Pluimvee

Conform de HACCP-procedure wordt iedere zending dieren bij aankomst op het slachthuis en tijdens het afladen door het bedrijf gecontroleerd om na te gaan of

aan alle voorwaarden is voldaan. Bij de controles wordt er onder meer op gelet of de vervoersomstandigheden passend zijn geweest bij de weersomstandigheden. In de gevallen dat een zending is aangevoerd waarvan het welzijn van de dieren is aangetast, wordt dit gemeld bij de NVWA. De werkinstructie 'WLZVL -030 HACCP-Procedure welzijn bij aankomst pluimvee' vormt hiervoor de basis (zie bijlage 3).

Datum
7 november 2018

Ontwikkelingen

In Europees verband zijn afspraken gemaakt over transport onder extreme temperatuursomstandigheden buiten Nederland. Voor nationale overheden worden aanbevelingen opgesteld voor controles bij extreme temperaturen. De website 'Meteoalarm.eu' kan door handhavende instanties worden geraadpleegd over extreme weersomstandigheden in Europa. Er is tevens afgesproken dat er extra zal worden gecontroleerd op de temperatuurregistraties van transporten die langer duren dan 8 uur.

5. Sectorprotocollen

Tijdens het transport onder extreme weersomstandigheden geldt onverkort de verantwoordelijkheid van de vervoerder voor het welzijn van de dieren. De invulling hiervan blijkt uit onderliggende protocollen van de veehandelaren/transporteurs en slachthuizen. Deze beschrijven bijvoorbeeld dat tijdens een tussenstop bij warm weer overdag het voertuig in de schaduw moet worden geplaatst. Ook zijn hierin sectorafspraken vastgelegd met betrekking tot de handelswijze tijdens noodsituaties die zich bij extreme temperaturen kunnen voordoen. De sectorpartijen volgen bij extreme temperaturen de volgende werkwijze.

Evenhoevige hoefdieren

Procedures voorafgaand en tijdens transport

Er worden noodmaatregelen beschreven voor onvoorziene omstandigheden gedurende transporten tijdens extreme temperaturen. Bij hitte vervroegen vervoerders waar mogelijk het tijdstip waarop de dieren geladen worden en verlagen ze de beladingsgraad. Verder is er extra aandacht voor ventilatie en drinkwater onderweg. Vervoerders vermijden het vervoer van hoefdieren naar of via Turkije gedurende de maanden juli en augustus. Bij extreme kou is er aandacht voor extra strooisel en het gebruik van verwarming in het vervoermiddel. De nadere uitwerking van deze werkwijze is beschreven in het Sectorprotocol Veetransport onder extreme temperaturen (zie bijlage 4).

Procedures bij slachthuizen

Bij extreme temperaturen monitoren slachterijen de dierenwelzijnsstatus bij aankomst en plannen het transport optimaal. Hierdoor is de wachttijd onder extreme temperaturen voor de dieren beperkt. Ook wordt er aandacht besteed aan ventilatie en de beperking van de maximale transporttijd. Het Sectorprotocol Veetransport naar en ontvangst op de slachterij onder extreme temperatuursomstandigheden vormt het uitgangspunt voor deze werkwijze (zie bijlage 5).

Paarden

Het besluiten of extreme weeromstandigheden wel of geen probleem vormen voor paarden berust of het nu gaat om verblijf in de weide, het wel of niet transporteren of het wel of niet doorgang laten vinden van paardenevenementen (wedstrijden, keuringen, markten of recreatieve ritten), boven alles op gezond verstand van de betrokkenen.

Hierbij mag er van uit worden gegaan dat ten aanzien van warmte geldt als het voor mensen 'onaangenaam' is, dit voor paarden zeker het geval is omdat de zogenaamde comfortzone van mensen (+20°C tot +30°C) ligt duidelijk hoger dan die van paarden (+5°C tot +25°C). Ten aanzien van koude geldt dat dit, mits aan bovengenoemde uitgangspunten wordt voldaan, onder de Nederlandse omstandigheden zelden tot problemen leidt.

Datum
7 november 2018

6. Bijlagen

Bijlage 1: [NVWA werkvoorschrift K-LV-WLZVL-02](#).

Bijlage 2: [NVWA werkinstructie WLZVL-017](#).

Bijlage 3: [NVWA werkinstructie WLZVL-030](#).

Bijlage 4: [Sectorprotocol Veetransport onder extreme temperaturen, noodplan](#).

Bijlage 5: [Protocol veetransport naar en ontvangst op de slachterij onder extreme temperatuursomstandigheden](#).

Bijlage 6: [Protocol extreme weersomstandigheden voor paarden](#).